

Riksbankens finansmarknadsstatistik 1998-2002

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
A Administrativa och legala uppgifter	3
A.1 Ämnesområde	3
A.2 Statistikområde	3
A.3 SOS-klassificering	3
A.4 Statistikansvarig	3
A.5 Statistikproducent	3
A.6 Uppgiftsskyldighet	3
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8 Gallringsföreskrifter	4
A.9 Internationell reglering	4
9.1 EU-reglering	4
9.2 Övrig internationell reglering	4
A.10 Syfte och historik	4
A.11 Statistikanvändning	6
A.12 Uppläggning och genomförande	6
A.13 Internationell rapportering	7
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar	9
B Kvalitetsdeklaration	9
B.0 Inledning	9
B.1 Innehåll	10
1.1 Statistiska målstorheter	10
1.2 Fullständighet	14
B.2 Tillförlitlighet	14
2.1 Tillförlitlighet totalt	14
2.2 Osäkerhetskällor	15
2.3 Redovisning av osäkerhetsmått	16
B.3 Aktualitet	16
3.1 Frekvens	16
3.2 Framställningstid	16
3.3 Punktlighet	16

B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	17
4.1	Jämförbarhet över tiden	17
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	17
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	18
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	18
5.1	Spridningsformer	18
5.2	Presentation	18
5.3	Dokumentation	18
5.4	Tillgång till primärmaterial	18
5.5	Uppl ynningstjänster	19

A Administrativa och legala uppgifter

A.1 Ämnesområde

Finansmarknad.

A.2 Statistikområde

Övrigt.

A.3 SOS-klassificering

Produkten ingår ej i Sveriges officiella statistik.

A.4 Statistikansvarig

<i>Myndighet/organisation:</i>	Sveriges riksbank
<i>Postadress:</i>	Avdelningen för penningpolitik 103 37 STOCKHOLM
<i>Besöksadress:</i>	Brunkebergstorg 11
<i>Kontaktperson:</i>	Maria Eriksson
<i>Telefon:</i>	08-787 00 00
<i>Telefax:</i>	08-21 05 31
<i>E-post:</i>	fornamn.efternamn@riksbank.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska centralbyrån
<i>Postadress:</i>	Enheten för betalningsbalans- och finansmarknadsstatistik Box 24 300, 104 51 STOCKHOLM
<i>Besöksadress:</i>	Karlavägen 100
<i>Kontaktperson:</i>	Christina Ekblom
<i>Telefon:</i>	08-506 940 00
<i>Gruppteleson Finansmarknadsstatistik:</i>	08-506 942 40
<i>Telefax:</i>	08-661 52 61
<i>E-post:</i>	fornamn.efternamn@scb.se
<i>Grupp-E-post Finansmarknadsstatistik:</i>	fmr@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt 6 kap. 9§ lagen (1988:1385) om Sveriges Riksbank.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

Statistiksekretessen regleras i 9 kap. 4§ sekretesslagen (1980:100) och innebär i huvuddrag att statistikuppgifter som kan hänföras till ett enskilt institut inte får lämnas ut. Enligt 14 kap. 4§ samma lag kan emellertid sekretess till skydd för den enskilde helt eller delvis efterges av den enskilde själv.

A.8 Gallringsföreskrifter

Riksbanken är ansvarig för arkivering enligt tillämpliga arkivbestämmelser.

- Primärmaterial, dvs. indata av grundmaterial ska sparas i alla framtid. Ingen gallring skall ske.

Varje institut som lämnar uppgifter elektroniskt skall spara en undertecknad kopia av rapporten i läsbar form i minst två år efter utgången av den rapportperiod som uppgiften avser. Även kopior av rättelser och andra ändringar av lämnade uppgifter som institutet gör skall undertecknas och sparas i minst två år. Detta i enlighet med Riksbankens föreskrifter och allmänna råd RBFS 1997:5 och 2001:2.

A.9 Internationell reglering

9.1 EU-reglering

Finansmarknadsstatistik avseende monetära finansinstitut regleras i European Monetary Institute (EMI) "Implementation Package (Statistical Requirements for Stage Three of Monetary Union)" (July 1996) och i Council Regulation (EC) No 2533/98 of 23 November 1998 - concerning the collection of statistical information by the European Central Bank (ECB) som specificeras mer noggrant i förordning om konsoliderade balansräkningar för monetära finansinstitut ECB/2001/13.

9.2 Övrig internationell reglering

Rapport över Utländska Tillgångar och Skulder (RUTS) regleras i Bank for International Settlements (BIS) "Guide to international banking statistics" (May 1995 and July 2000).

Derivatstatistik regleras i Bank for International Settlements (BIS) "Guidelines for semi-annual OTC derivatives statistics".

Statistiken avseende Special Data Dissemination Standards (SDDS) regleras i International Monetary Funds (IMF) "Guide to the Special Data Dissemination Standard".

A.10 Syfte och historik

Riksbanken har sedan lång tid tillbaka tagit fram statistik över svenska monetära finansinstitut (MFI) och de finansiella marknaderna, s.k. finansmarknadsstatistik. Uppgifterna samlas i huvudsak in månadsvis. Vissa uppgifter insamlas endast per kvartal och halvår.

Statistiken ger en bild av den övergripande strukturen av

- finansinstitutens tillgångar och skulder
- utvecklingen av penningmängd och kreditgivning (in- och utlåning)
- utvecklingen på räntemarknaden
- värdepappersmarknaden
- land- och valutafördelning av utländska tillgångar och skulder
- OTC-derivat

Finansmarknadsstatistiken (balansstatistiken) har existerat under större delen av 1900-talet. Från juni 1977 produceras den av SCB på uppdrag av Finansinspektionen (tidigare Bankinspektionen) och är ett viktigt underlag för Riksbankens statistikproduktion. Riksbanken övertar produktionen i januari 1995.

Kassakravsuppgifter har samlats in från banker sedan 1950. Kassakrav, *kassakvot*, är kvoten mellan å ena sidan bankers inestående medel på checkräkning i centralbanken plus ineliggande kassa och å andra sidan förbindelser (främst inlåning från allmänheten). I Sverige kan Riksbanken förordna om kassakrav enligt lagen om Sveriges riksbank, men det kan inte överstiga 15 %. Ett kassakrav begränsar direkt bankernas möjligheter att låna ut pengar. Fr.o.m. april 1994 sätts kassakravet till 0 % och insamlingen av blanketter upphör.

Allmän placeringsplikt för försäkringsbolag, ett kreditpolitiskt medel som använts under en stor del av efterkrigstiden, definieras i lagen om kreditpolitiska medel. Allmän placeringsplikt tillämpades för försäkringsbolag och innebar att en viss andel av ökningen av bolagets totala placeringar (den marginella placeringskvoten) skulle vara i form av prioriterade tillgångar (i regel stats- och bostadsobligationer) som emitterats till räntor under marknadsräntan. Placeringsplikt spelade en viktig kreditpolitisk roll. Placeringsplikten upphörde 1 december 1986.

Uppgifter om bostadsinstitutens upplåning har samlats in från 1989.

Uppgifter om certifikatprogram på den svenska marknaden har samlats in sedan december 1985, obligations- och förlagslåneemissioner sedan januari 1996.

Uppgifter om individuellt pensionssparande (RIPS) samlas in från 1994 och regleras i Lag om individuellt pensionssparande (1993:931). RIPS är ett långsiktigt sparande med rätt till skatteavdrag.

Vissa tidsserier i rapportering av utländska tillgångar och skulder (RUTS) har samlats in från banker med valutahandelstillstånd sedan 1978. Statistiken har under 80-talet utvecklats med uppdelningar på länder och valutor. Fr.o.m. december 1997 utgörs underlaget av de banker som har betydande positioner mot utlandet.

Statistik för ränteanalys har samlats in från banker sedan 1961. Från december 1986 samlas ränteanalys avseende bankernas utlåning in kvartalsvis, där

ställningen per den sista i kvartalet rapporteras. Per december 1988 tillkommer ränteanalys avseende bankernas inlåning, där ackumulerad ränta under kvartalet rapporteras. Fr.o.m. december 1992 sammanförs analysen av in- och utlåningsräntorna i en blankett. Både in- och utlåningsräntorna avser nu ställningen per den sista i kvartalet. Fr.o.m. 1996 samlas även bostadsinstitutens räntor in.

Uppgifter till BIS derivatstatistik samlas in sedan 1998.

Utöver detta har Riksbanken tidigare samlat in uppgifter om försäkringsbolagens placeringar, utlåning, byggnadskrediter och emissioner för beräkningar och uppföljning av regleringar.

Tidigare hade kreditaktiebolag och finansbolag olika lagstiftningar, men fr.o.m. den 1 januari 1994 införs lagen om kreditmarknadsbolag, vilken omfattar bolag som tidigare var kreditaktiebolag eller finansbolag. Den 1 juli 1997 ersattes denna av lagen om finansieringsverksamhet, varvid även ekonomiska föreningar gavs möjlighet att bedriva finansieringsverksamhet. Benämningen kreditmarknadsbolag ersätts härmed med kreditmarknadsföretag.

I januari 1996 träder en ny lagstiftning (1995:1559) i kraft gällande årsredovisning för kreditinstitut och värdepappersbolag. Lagen innebär en fullständig översyn av rapporteringsunderlaget och bygger på EU:s bankredovisningsdirektiv.

I och med EU-inträdet måste Sverige fr.o.m. 1998 uppfylla Europeiska Centralbankens (ECB) rapporteringskrav. Det innebär en utökning av balansstatistiken med fördelningar på medlemsländer, valutor och löptider.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken har ett stort användningsområde och många användare. Statistiken utgör bl.a. ett viktigt underlag i finans- och nationalräkenskaperna. Riksbanken använder den för att följa utvecklingen på kapital-, valuta- och kreditmarknaderna. Europeiska Centralbanken (ECB) och Bank for International Settlements (BIS) är också stora användare av statistiken liksom forskare, journalister och studenter. Därutöver används statistiken av de rapporterande instituten själva för bl.a. marknadsanalyser.

A.12 Uppläggning och genomförande

Balansstatistiken redovisas månadsvis. Statistiken bygger på uppgifter hämtade ur Riksbankens Månadsstatistik/kvartalsstatistik, som regleras av Riksbankens författningssamling, RBFS 1997:5 t.o.m. december 2001 samt RBFS 2001:2 fr.o.m. januari 2002, och upplåningsspecifikationen som regleras i RBFS 1997:5. Mindre sparbanker lämnar balansstatistiken per kvartal t.o.m. december 2001. Fr.o.m. 2002 lämnas blanketten in månadsvis av de institut som tillsammans har en balansomslutning som uppgår till minst 95 procent av de rapporte-

ringsskyldiga institutens sammanlagda balansomslutning. De övriga instituten lämnar i stället en statistikrapport för varje kvartal som sedan används som underlag för uppräkningsrapport till 100 procent av mellanliggande månader. Avgränsningen mellan 95 procent (månadsvis) och 5 procent (kvartalsvis) avgörs för varje kalenderår med hänsyn till förhållandena den 30 september närmast föregående år.

Emissionsstatistiken lämnas månadsvis av institut som har Finansinspektionens tillstånd att medverka vid emissioner. Emissionsrapporterna regleras i RBFS 1997:5

Ränteanalys redovisas kvartalsvis av bankaktiebolag (inkl. utländska filialer i Sverige) och bostadsinstitut. För att snabbt kunna publicera de genomsnittliga in- och utlåningsräntorna för banker redovisas endast de största bankerna fram t.o.m. 1999. Fr.o.m. 2000 omfattar publiceringen alla banker som rapporterar. Räntestatistiken regleras i RBFS 1997:5.

RUTS-statistiken redovisas kvartals- och halvårsvis (fr.o.m. 1999 endast kvartalsvis) av svenskägda banker (inklusive dotterbanker och filialer verksamma i utlandet) samt utlandsägda banker verksamma i Sverige och med betydande positioner mot utlandet. RUTS-populationen ses över per september varje år. RUTS-statistiken regleras i RBFS 1997:5.

RIPS-statistiken rapporteras kvartalsvis av pensionssparinstitut, dvs. institut med Finansinspektionens tillstånd att bedriva pensionssparrörelse såsom banker, värdepappersbolag, företag som har tillstånd att bedriva värdepappersrörelse och utländska värdepappersföretag med filial i Sverige. RIPS-statistiken regleras i RBFS 1997:5.

Derivatstatistiken samlas för BIS räkning in halvårsvis från de fyra storbankerna på konsoliderad nivå, dvs. inklusive dotterbanker och filialer i utlandet.

Vissa uppgifter inhämtas också från Riksgäldskontoret, Riksbanken, Finansinspektionen samt ekonomisk statistik från SCB.

En stor del av statistiken samlas in elektroniskt. Några institut rapporterar via pappersblanketter. Statistiken är en snabbstatistik, vilket innebär att Riksbanken kan göra revideringar av värden i efterhand. Statistiken innehåller inga bokslutsdispositioner, vilket gör att uppgifterna inte blir fullt jämförbara med den statistik som bygger på uppgifter vilka lämnas efter bokslut.

A.13 Internationell rapportering

Till ECB levereras månadsvis och kvartalsvis balansstatistik (ställnings- och förändringsvärden) och emissionsstatistik. Leveranser sker elektroniskt via GESMES-filer¹.

¹ GESMES (Generic Statistical Message) har utvecklats inom ramen för internationellt samarbete. Det är ett självbeskrivande format, dvs. en fil som lagras i GESMES-format innehåller sin egen beskrivning (metadata och processdata).

Till IMF levereras månadsvis underlag till International Financial Statistics (IFS) i Excelformat via e-post. Sveriges bidrag till IMF:s SDDS-statistik publiceras på Riksbankens hemsida. SDDS-rapporteringen sker enligt IMF:s "Guide to the Special Data Dissemination Standard".

Till OECD levereras månadsvis penningmängdsuppgifter i Excelformat via e-post.

Rapporteringen till IMF och OECD grundar sig på en överenskommelse med Riksbanken.

Till BIS levereras kvartals- och halvårsvis uppgifter om utländska tillgångar och skulder enligt BIS "Guide to international banking statistics"(May 1995). Leveranser sker elektroniskt via GESMES-filer.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Fr.o.m. mars 2003 övertas produktionen av finansmarknadsstatistiken av Statistiska Centralbyrån (SCB) på uppdrag av Riksbanken.

Riksbanken fortsätter att producera räntestatistiken fram t.o.m. mars 2004 då den flyttas över till SCB.

I samband med flytten till SCB år 2003 kommer vissa elementnummer att konverteras till fullständig variabelkod medan andra får en dummykod där elementnumret är en av de dimensioner variabelkoden är uppbyggd av. Med det nya systemet med variabelkoder är det inte möjligt att direkt få fram uppgifter utifrån elementnummer.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Sveriges riksbank (Riksbanken) har sedan lång tid tillbaka tagit fram statistik över svenska monetära finansinstitut (MFI) och de finansiella marknaderna, s.k. finansmarknadsstatistik. Statistiken är en snabbstatistik och uppgifterna samlas i huvudsak in månadsvis. Vissa uppgifter samlas dock in per kvartal eller halvår. Uppgifterna avser ställningsvärden och förändringsvärden.

Statistiken ger en bild av den övergripande strukturen av

- finansinstitutens tillgångar och skulder
- utvecklingen av penningmängd och kreditgivning (in- och utlåning)
- utvecklingen på räntemarknaden
- värdepappersmarknaden
- land- och valutafördelning av utländska tillgångar och skulder
- OTC-derivat

Riktlinjer för produktionen är att insamlade data skall kontrolleras så långt som

erfordras för att säkerställa att statistiken är tillförlitlig på den aggregerade nivån. För huvudposterna skall kvaliteten vara hög och minst motsvara de krav som ställs på den officiella statistiken. Rutinerna i insamlingen och sammanställningen av statistiken skall motsvara vedertagen god statistikpraxis

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Balansstatistik samlas in för affärsbanker, sparbanker, försäkringsbolag och övriga finansiella företag som står under Finansinspektionens tillsyn. Institutgrupperna styrs av lagar instiftade för resp. grupp.

Blankett BI11 började samlas in 1980 för banker. Mindre sparbanken lämnade sina uppgifter kvartalsvis.

Bankaktiebolag. Vid utgången av 1998 fanns det 17 bankaktiebolag, varav 2 utlandsägda, och 17 utländska filialetableringar i Sverige. FöreningsSparbanken fungerar som affärsbank åt de fristående sparbankerna.

Vid utgången av 2002 var 26 bankaktiebolag, varav 2 utlandsägda, och 28 utländska filialetableringar verksamma på den svenska marknaden.

Affärsbankerna har ett omfattande samarbete med banker i utlandet. Nätet av korrespondentbanker är av stor betydelse för betalningsförmedling mellan länderna, export- och importkrediter och upplåning i utlandet.

Affärsbankerna har också etablerat sig utomlands. De har ett vitt förgrenat nät av etableringar över hela världen. Etableringarna består av helägda dotterbanker, delägarskap i konsortiebanker, minoritetsandelar i utländska banker och representationskontor. Fr.o.m. 1987 är det enligt svensk lagstiftning tillåtet för svenska affärsbanker att, efter särskilt tillstånd, öppna filialkontor utomlands.

Ett antal sparbanker byter från mitten av 90-talet organisationsform till aktiebolag och flyttas därför till gruppen bankaktiebolag.

Fristående sparbanker. Vid utgången av 1998 fanns det 85 sparbanker i Sverige. Vissa uppgifter i avsnittet avser endast de 22 större sparbankerna som tillsammans svarar för drygt 70 % av sparbankernas totala balansomslutning. FöreningsSparbanken är en affärsbank och sköter bl.a. utlands- och fondärenden för flertalet sparbanker.

Sparbankerna är i rättsligt hänseende stiftelser. En sparbank styrs ytterst av sina huvudmän av vilka halva antalet utses av de kommuner där sparbanken verkar och övriga väljs av huvudmännen själva bland bankens inlåningskunder. I

motsats till affärsbankerna har sparbankerna inget aktiekapital och inga delägare. De måste i stället bygga upp det egna kapitalet med vinstmedel.

Vid utgången av 2002 var antalet sparbanker 77 st.

Medlemsbanker. I och med att en ny lag trädde i kraft 1996 blev det möjligt att bilda medlemsbanker. En medlemsbank är en ekonomisk förening som har till ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att driva bankverksamhet i vilken medlemmarna deltar genom att använda bankens tjänster som insättare eller på annat sätt.

Under 1998 etablerades två medlemsbanker; JAK Medlemsbank som verkar för en räntefri ekonomi och Ekobanken som erbjuder etiskt sparande och placeringar.

Postgirot. är en tjänst för att överföra pengar. Postgirot grundades 1925. 1994 ombildades Postgirot till Postgirot Bank AB och är ett helägt dotterbolag till Posten. 1999 beslutade Posten att bankverksamheten skulle avvecklas och 2001 såldes samtliga aktier i bolaget till Nordbanken AB.

Finansbolag. Vid utgången av 1998 fanns 60 auktoriserade finansbolag i Sverige. Finansbolagen är en mycket heterogen grupp avseende såväl verksamhetsinriktning som kreditvolym. Vid utgången av 2002 fanns 64 auktoriserade finansbolag.

Försäkringsbolag och Allmänna Pensionsfonden. Försäkringsbolagen består av liv- och sjukförsäkringsbolag samt skadeförsäkringsbolag. Vid slutet av 1998 fanns det c:a 500 svenska försäkringsbolag, men flertalet inrättningar är mindre läns-, härads- eller sockenbolag. I statistiken redovisas endast ett 100-tal s.k. riksbolag som driver verksamhet i mer än ett län.

Allmänna pensionsfonden förvaltar de avgifter som betalas in för den allmänna tilläggspensionen. AP-fonden bestod från början av tre fonder. Uppdelningen mellan de tre fonderna beror på varifrån avgifter flyter in till systemet – stat och kommun (första fonden), större privata företag (andra fonden) samt mindre privata företag och s.k. egenavgifter (tredje fonden). De placerar i räntebärande värdepapper. Från 1988 får de även rätt att placera i fastigheter. År 1974 inrättades en fjärde fond för placeringar i aktier. En femte fond inrättades 1988 som också placerar i aktier. Dessutom tillkom enligt riksdagsbeslut i december 1983 fem löntagarfonder fr.o.m. 1984. En sjätte fond inrättas 1996 som har hand om medel från löntagarfonderna och placerar i aktier. 1998 inrättas en sjunde AP-fond för att förvalta det fonderade kapitalet i det nya premiepensionssystemet. Den sjätte AP-fonden upphör samma år. AP-fondernas verksamhet regleras av ett särskilt reglemente. Enligt detta reglemente skall fondernas placeringar ske inom ramen för vad som är förenligt med den allmänna ekonomiska politiken och med beaktande av kreditmarknadernas funktionssätt.

Hypoteksinstituten och kreditaktiebolagen, de s.k. mellanhandsinstituten,

skaffar kapital antingen genom obligationsemissioner eller via reverser. Hypoteksinstituten är låntagarsassociationer och drivs utan vinstsyfte. Staten har ställt grundfonder till deras förfogande och utövar härigenom ett visst inflytande över institutens styrelse. Mellanhandsinstitutet riktar sin utlåning mot vissa sektorer i ekonomin; kommuner, bostäder eller företag. Vid utgången av 1998 fanns 11 bostadsinstitut och 11 övriga mellanhandsinstitut. Vid utgången av 2002 var bostadsinstitutet 14 till antalet och övriga mellanhandsinstitut 9.

RUTS-populationen består av svenskägda banker (inklusive dotterbanker och filialer verksamma i utlandet) samt utlandsägda banker verksamma i Sverige med betydande positioner mot utlandet. Kontroll av populationen sker en gång per år avseende förhållandena den 30 september. På blankett 0871 samlas det in konsoliderade, halvårsvisa uppgifter. Från 1999 sker rapporteringen kvartalsvis. Även dotterbanker är uppgiftslämnarskyldiga för konsoliderade uppgifter som samlas in på blankett 0881. Kvartalsvisa uppgifter om land- och valutafördelade tillgångar och skulder samlas in på blankett 872A-K.

Emissionsinstitutens uppgifter om certifikatprogram samlas in på blankett 0710. Uppgifter om emitterade obligations- och förlagslån för annans räkning samlas in på blankett 0247 samt för egen räkning på blankett 0248. I emissionsstatistikens population ingår institut som innehar Finansinspektionens tillstånd att emittera värdepapper på den svenska marknaden för egen eller annans räkning.

I **RIPS** populationen ingår samtliga institut som innehar Finansinspektionens särskilda tillstånd att bedriva pensionssparrörelse (IPS) i Sverige.

Populationen för **Upplåningsspecifikationen** (6099) består av de MFI-institut som enligt bolagsordningen har till huvuduppgift att finansiera bostäder, dvs. bostadsinstitut.

In- och utlåningsräntor samlas in kvartalsvis från samtliga bankaktiebolag, inklusive utländska filialer i Sverige, på blankett 7835 samt för bostadsinstitut på blankett 6268.

Populationen för **OTC-Derivat** utgörs av de största inhemska instituten på derivatmarknaden, vilka i Sverige består av de fyra svenskägda storbankerna. Rapporteringen sker på konsoliderad nivå, dvs. inklusive dotterbanker och filialer i utlandet.

Varje institut (inklusive bankfilialer till banker i utlandet) är en juridisk person med undantag för de monetära värdepappersfonderna som betraktas som skatteobjekt.

Utöver ovanstående inhämtar Riksbanken ett fåtal uppgifter från eller via följande källor:

Från Riksgäldskontoret inhämtas den svenska statsskulden.

Från Riksbanken inhämtas deras tillgångar och skulder samt uppgift över avista valutaflöden vid månadens slut. Även utlandets innehav av statsskuldväxlar inhämtas från Riksbanken.

Från SCB inhämtas följande statistik: Livförsäkringsbolagens totala placeringar i penningmarknadsinstrument utgivna av den svenska staten i total valuta. En totalsiffra avseende obligationer på den svenska marknaden emitterade av icke-finansiella företag och investmentbolag samt kommuners och landstings totala emitterade obligationer. Sektorfördelad in- och utlåning.

Från Finansinspektionen hämtas vissa balans- och resultatposter.

1.1.2 Variabler

Varje statistikuppgift som instituten ska inrapportera identifieras med en 6-ställig kod, s.k. elementnummer. I kombination med ett institutnummer, datum och värde utgör det en unik identitet som lagras i databasen.

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken presenteras främst i form av ställningsuppgifter men även som antals- och förändringsuppgifter. Förändringsvärden beskriver summan av alla förändringar som skett från senaste rapporteringstillfället till det aktuella rapporteringstillfället och insamlas avseende vissa händelser.

Ställnings- och förändringsvärden samlas i de flesta fall in i tusental kronor. För RUTS-insamlingen gäller miljontal kronor t.o.m. 1998, sedan tusental kronor.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken presenteras främst utifrån en balansräkningsstruktur innehållande tillgångar och skulder vilka bryts ner på mer eller mindre finfördelade nivåer och motparter. Därutöver särredovisas individuellt pensionssparande, derivatmarknaden, utländska tillgångar och skulder, räntor och värdepappersmarknaden.

Part (i många fall detsamma som rapporterade institut) presenteras antingen med hela populationen som en grupp eller för en eller flera speciellt intressanta institutgrupper inom populationen, t.ex. banker, bostadsinstitut och finansbolag. Avseende bankpopulationen presenteras statistiken beroende på statistikleverans antingen inklusive eller exklusive svenska instituts filialer i utlandet.

Motpart finns uppdelad per land eller landgrupp och på svensk eller utländsk institutionell sektor/delsektor. Vanliga landindelningar är Sverige, Övriga EU-stater och övriga utlandet. Vanliga sektorindelningar är finansinstitut och dess

delsektorer samt svensk allmänhet² där exempelvis hushåll och icke-finansiella företag kan nämnas.

Tillgång och skuld kan presenteras i enskild valuta eller valutagrupp. Vanliga enskilda valutor är svenska kronor (SEK) och amerikanska dollar (USD) och från 1999 Euro (EUR). Vanliga valutagrupper är inhemsk valuta, utländsk valuta, EU-valutor och total valuta.

Även löptid och säkerhet är centrala indelningsgrunder i statistiken.

In- och utlåning är två mycket centrala poster i statistiken och exempelvis kan nämnas utlåning till svenska hushåll som är en av de viktigaste redovisningsgrupperna. Utlåning till hushåll presenteras som stockuppgifter vid slutet av respektive månad och som specificerade parter finns banker, bostadsinstitut och finansbolag.

Även penningmängden (M0, M3 och M3+) är ett mycket centralt redovisningsmått. M0 definieras som allmänhetens innehav av sedlar och mynt (svenska kronor) och beräknas utifrån riksbankens totala mängd utelöpande sedlar och mynt reducerat med bankers innehav av sedlar och mynt. M3 definieras som allmänhetens innehav av sedlar och mynt (M0), svensk allmänhets inlåning i bank (alla bindningstider exkl. IPS) (all valuta) samt svensk allmänhets innehav av bankcertifikat utgivna i svenska kronor. M3+ definieras som M3 med tillägg av svensk allmänhets innehav av statsskuldväxlar och fram t.o.m. maj 1998 allemansspar.

1.1.5 Referenstider

Som referenstidpunkt för ställningsvärden gäller sista kalenderdagen i månad, kvartal eller halvår. Som referensperiod för förändringsvärden gäller hela perioden från föregående till nuvarande referenstidpunkt.

1.2 Fullständighet

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken består av ett antal totalundersökningar, vilket innebär att urvalsfel

² Svensk allmänhet består av sektorerna Kommuner och landsting, Staten utom Riksgäldskontoret, Icke-finansiella värdepappersfonder, Finansiella serviceföretag, Finansiella företags icke-vinstdrivande organisationer, Investmentbolag, Icke-monetära kreditmarknadsföretag, Övriga finansinstitut, Icke-finansiell företagssektor samt Hushåll och Hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

inte förekommer. Det är dock mycket svårt att veta om samtliga uppgifter är korrekt ifyllda, trots att flera kontroller utförs. Exempelvis kan en inskickad balansräkning gå ihop även om inrapporterade siffror inte är korrekt ifyllda. Detsamma gäller bruttoförändringar under perioden etc. För att minimera felrapportering har Riksbankens utarbetat föreskrifter och allmänna råd (RBFS) samt kompletterande anvisningar för varje blankett. Blanketter och anvisningar anpassas kontinuerligt för att fånga upp institutionsförändringar och förändringar på redovisningsområdet.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

2.2.2 Ramtäckning

Ramtäckningen är i det närmaste fullständig. En viss risk för undertäckning skulle kunna finnas för nytilkomna institut och utländska filialer som inte startat sin rapportering vid första rapporteringstillfället. Alternativt att det svenska moderbolaget inte meddelat att nya filialer eller dotterbanker i utlandet startas.

2.2.3 Mätning

En stor del av rapporterna samlas in elektroniskt. Övriga institut rapporterar på pappersblankett. För de institut som använder elektronisk inrapportering kontrollerar uppgiftslämnaren själv att uppgifterna i blanketten är konsistenta innan de skickas in till Riksbanken. Konsistensfel av mindre betydelse kan förekomma.

2.2.4 Svartsbortfall

Svartsbortfall är sällsynt.

Det partiella bortfallet är okänt. En inskickad balansräkning går alltid ihop men det är ändå omöjligt att veta om uppdelningarna är korrekt gjorda. I enstaka fall kan misstänkas att ett stort värde lagts på ett fåtal poster, exempelvis posten Övrigt, i stället för att specificeras på olika nedbrytningar.

2.2.5 Bearbetning

Konsistens- och tidsseriekontroller görs inom respektive blankett. I vissa fall görs även rimlighetskontroller samt avstämning mellan blanketter. Kontroller görs även på den statistik som publiceras. Kontakt tas vid behov med uppgiftslämnaren. Uppenbara felaktigheter såsom att stora belopp placerats på fel rad i blanketten upptäcks i regel vid denna typ av granskning. Däremot kan felaktig-

heter beroende på exempelvis missförstånd från uppgiftslämnaren av vad som skall rapporteras på respektive post passera utan upptäckt.

Statistikleveranser till BIS kontrolleras även avseende tidsserie, konsistens och rimlighet av mottagaren och kommuniceras tillbaka till Riksbanken.

2.2.6 Modellantaganden

Fr.o.m. 2002 samlas balansstatistiken in månadsvis med undantag för de minsta instituten som tillsammans har en balansomslutning som uppgår till högst 5 procent av de rapporteringsskyldiga institutens sammanlagda balansomslutning. Dessa institut rapporterar blanketten kvartalsvis. För dessa institut imputeras ställningsvärdet från föregående kvartal, under mellanliggande månader. Det betyder att för månaderna januari, februari, april, maj, juli, augusti, oktober och november räknas som om inga ytterligare finansiella händelser skulle ha skett för dessa institut. 5-procentgruppens andel av den totala balansomslutningen är dock så liten att denna skattning inte anses påtagligt ändra utfallet av undersökningen.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ingen redovisning görs.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Statistik produceras och levereras per månad, kvartal och halvår.

3.2 Framställningstid

Balansuppgifter samlas in per månad och kvartal och ska vara SCB tillhanda senast nionde bankdagen efter referensperiodens slut. Emissions-, och upplåningsuppgifter samlas in månadsvis och ska vara Riksbanken tillhanda senast nionde bankdagen efter referensperiodens slut. Ränteanalys samlas in kvartalsvis och ska vara Riksbanken tillhanda senast 18:e bankdagen efter referensperiodens slut. Utländska tillgångar och skulder (RUTS) och Individuellt pensionssparande (RIPS) samlas in kvartalsvis och ska vara Riksbanken tillhanda senast den sista i månaden efter referensperiodens slut. Derivatstatistiken samlas in halvårsvis och ska vara Riksbanken tillhanda c:a 45 dagar efter referensperiodens slut.

3.3 Punktlighet

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Innovationerna på kapitalmarknaden har under 80- och 90-talen varit frekventa. Ett tidsseriebrott för den viktiga variabeln "Utlåning till svensk respektive utländsk allmänhet" inträffade i januari 1992 då utlåningen började redovisas netto dvs. efter avdrag för reserveringar för befarade kreditförluster.

I samband med bildandet av stödbanker 1992 och senare har stora kreditstockar lyfts över från banker till finansbolag och omvänt vilket också orsakat tidsseriebrott.

En källa till osäkerhet vid studier av kreditutvecklingen i utländsk valuta över tiden är devalveringarna i början av 80-talet, samt att kronan tillåtits flyta fr.o.m. den 19 november 1992 .

1 januari 1996 trädde en ny lagstiftning (1995:1559) i kraft gällande årsredovisning för kreditinstitut och värdepappersbolag. Lagen innebär en fullständig översyn av rapporteringsunderlaget och första rapporttillfälle enligt den nya lagstiftningen avsåg den 31 januari 1996. Tidsserier för många variabler har kunnat upprätthållas medan andra har brutits.

Pga. Sveriges inträde i EU sker 1998 en utvidgning av balansstatistiken med ny valuta- och landindelning.

Från mitten av 90-talet har ett antal sparbanker bytt organisationsform till aktiebolag och därför flyttats till gruppen bankaktiebolag vilket ger brott i tidsserien för berörda bankgrupper.

Fram till och med tredje kvartalet 1992 mättes in- och utlåningsräntorna i bank på olika sätt. Inlåningsräntorna mättes då som ett genomsnitt under kvartalet. Från och med fjärde kvartalet 1992 mäts både in- och utlåningsräntorna som ett vägt genomsnitt den sista dagen i perioden. I bostadsinstituten genomfördes mätningen första gången i mars 1996.

RUTS har under början av 80-talet utökats med fördelning på alla länder samt större valutor. Den konsoliderade RUTS samlades in halvårsvis till 1999 då den blev kvartalsrapport.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Olika blanketter rapporteras av olika institutpopulationer vilket gör en jämförelse mellan blanketterna svår. T.ex. går det inte att på totalnivå jämföra inlåning på konto i RIPS med samma post i balansräkningen eftersom RIPS rapporteras av institut med särskilt tillstånd att bedriva pensionssparrörelse. Även emissionsrapporterna rapporteras av institut med särskilda tillstånd vilket gör en jämförelse med emissionerna i balansräkningen omöjlig på totalnivå. RUTS som

rapporteras endast av valutabankerna blir inte jämförbar med balansräkningen på totalnivå.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Denna statistik innehåller inte bokslutsdispositioner. Den är därför inte fullt jämförbar med annan statistik som bygger på bokslut.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Fr.o.m. 1998 publiceras statistiken i publikationen Riksbankens finansmarknadsstatistik som går att finna på SCB:s hemsida, www.scb.se under Statistik efter ämne/Finansmarknad.

Källor till historiska serier som inte alltid är jämförbara med dagens finansmarknadsstatistik kan finnas under följande länkar:

- "Statistisk Årsbok" hos Riksbanken, där det finns blandad ekonomisk statistik. ([www.riksbank.se /Press & publicerat/Rapporter/ Statistisk Årsbok/Statistisk Årsbok \(1960 till år 2000\)](http://www.riksbank.se/Press%20&%20publicerat/Rapporter/Statistisk%20Årsbok/Statistisk%20Årsbok%20(1960%20till%20år%202000))).
- Sparbarometern (FIR). Hushållens sparande (tillgångar och skulder) från 1980.

5.2 Presentation

Statistiken redovisas i form av text, tabeller och diagram.

5.3 Dokumentation

Denna statistik finns dokumenterad enligt SCB:s dokumentationssystem SCBDOK och Beskrivning av statistiken (BAS). Dokumentationen finns tillgänglig på SCB:s hemsida, www.scb.se.

5.4 Tillgång till primärmaterial

För de uppgifter som Riksbanken samlar in för finansmarknadsstatistiken gäller absolut sekretess enligt 9 kap. 4§ sekretesslagen (1980:100). Detta innebär att statistikuppgifter inte får lämnas ut för enskilda företag. Sekretessen iaktas mot enskilda personer, företag och andra statliga myndigheter. Sekretesslagen inskränker alltså allmänhetens rätt att ta del av denna typ av allmänna handlingar som normalt gäller för myndigheter enligt Tryckfrihetsförordningen.

Undantaget är Sveriges statistiska databaser (SSD) där viss primärstatistik presenteras efter skriftlig överenskommelse med uppgiftslämnarna.

5.5 Upplysningstjänster

Aktuella kontaktuppgifter finns på finansmarknadsstatistikens hemsida www.fmwebb.scb.se, under Kontakta oss.